

Õiguskantsler

Maido Pajo
MTÜ Kodanikualgatuse Selts

Teie 23.03.2018 nr

Meie 20.04.2018 nr 7-4/180577/1801923

Riigieelarveliste toetuste taotlemisest

Austatud Maido Pajo

Palusite õiguskantsleril hinnata Siseministeriumi tegevust riigieelarvelise toetuse menetlemisel.

MTÜ-le Kodanikualgatuse Selts eraldati toetus [2018. aasta riigieelarve seaduse](#) kolmandal lugemisel tehtud muudatusettepanekute alusel. Ettepanekud tegid rahanduskomisjonile Riigikogu fraktsioonid. Toetus on mõeldud kolmanda sektori ja kodanikuühiskonna projektide ühekordseks rahastamiseks.

Riigikogu fraktsioonide esitatud ettepanekute põhjal eraldatud riigieelarveliste toetustega seonduv ei ole [riigieelarve seaduses](#) kuigi täpselt reguleeritud. Kõnealune toetus eraldatakse Siseministeriumi valitsemisala eelarve kulurealt. Ministri pädevus ministeriumi juhtimisel on kirjas [Vabariigi Valitsuse seaduses](#), mille § 49 lõike 1 punkti 8 kohaselt otsustab minister eelarvevahendite kasutamise ning valvab eelarve täpse ja otstarbeka täitmise üle.

Leian, et Siseministeriumi valitsemisala riigieelarvest MTÜ-le Kodanikualgatuse Selts eraldatud toetuse õiguspäraseks ja läbipaistvaks kasutamiseks on ministril õigus kehtestada vajalik kord käskkirjana. Nii rakendab ministerium sisekontrollisüsteemi ja järgib hea finantsjuhtimise tava.

Riigieelarveliste toetuste andmise kord

Riigieelarve on formaalne seadus, mis on oma sisult üksikakt. Riigieelarve ei sisalda õigusnorme, vaid volitusi, mille alusel kindlaksmääratud asutused võivad konkreetsel perioodil teha riigieelarves nimetatud kulusid. Riigieelarve vastuvõtmisega annab Riigikogu Vabariigi Valitsusele loa riigi raha kulutada, kontrollides sellega valitsuse tegevust ning seades sellele piirid.

Kuna riigieelarve on valitsussektori sisene akt, on selle käitumisjuhised adresseeritud täidesaatvale võimule. Riigieelarve kirjetest ei teki haldusväliste isikutele õigusi ega kohustusi. Riigieelarve kulukirje ei anna õigust nõuda konkreetse summa väljamaksmist konkreetsele isikule. Täidesaatev võim võib anda pärast riigieelarve vastuvõtmist eelarvet konkretiseerivaid korraldusi.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Riigikogu fraktsioonide ettepanekul toetuste eraldamiseks vabaihendustele ei korraldata avatud konkursse ega seostata neid alati riiklikes arengukavades toodud eesmärkidega. Samuti on ministriumidel erinevad rahastamis põhimõtted ning enamasti reguleeritakse toetuste andmist selleks ette nähtud korraga.

MTÜ-le Kodanikualgatuse Selts eraldatud toetus on kirjas Siseministeeriumi ja tema valitsemisala asutuste riigieelarve konkreetsel kulreal. Siseminister on oma käskkirjaga kehtestanud riigieelarveliste toetuste andmise korra, mille aluseks on [Siseministeeriumi põhimäärus](#).

Riigieelarve seaduse kohaselt peab olema tagatud kõikide riigiasutuste finantsdistsipliin, selleks on riigieelarve seaduses ette nähtud finantskontrollisüsteemi meetmed. Riigieelarve seaduse § 76 lõike 1 järgi on finantskontrollisüsteem sisekontrollisüsteemi osa, mis hõlmab riigiasutuse eelarvevahendite planeerimist, kasutamist ja kasutamise kontrollimist. Finantskontrollisüsteemi eesmärk on tagada riigieelarve vahendite säästlik, tõhus, mõjus, õiguspärane ja läbipaistev kasutamine. Lõike 2 järgi vastutab finantskontrollisüsteemi rakendamise ja selle tulemuslikkuse eest riigiasutuse juht.

Taotluse menetlemine toetuse saamiseks

Teie saadetud kirjavahetusest selgub, et Siseministeerium on palunud esitatud toetusetaotlust täpsustada. Siseministeerium riigieelarveliste toetuste andmise kord näeb ette, et toetuse andmise alus võib olla ka riigieelarve eelnõu menetlemisel tehtud Riigikogu otsus toetuse andmise kohta. Sel juhul ei korraldata toetuse andmiseks konkursi ega edastata esitatud taotlust komisjonile hindamiseks, vaid toetuse saajaga sõlmitakse riigieelarvelise toetuse leping. Toetuse andja peab jälgima, et toetuse andmise otsuses oleks märgitud toetuse saaja, summa ja selle kasutamise eesmärk. Juhul kui otsuses ei ole täpsemalt kirjas toetuse kasutamise eesmärki, tuleb toetuse andjal see koos toetuse saajaga kindlaks määrata ja riigieelarvelise toetuse lepingusse kirjutada.

Arvestades, et Riigikogu ei esitanud 2018. aasta riigieelarve eelnõu menetlemisel tehtud otsuses toetuse täpsemat eesmärki, alustas Siseministeerium selle üle toetuse saajaga läbirääkimisi. Kuna endiselt on võimalik täpsustada toetuse kasutamise eesmärki, mis on vajalik eelkõige riigieelarveliste vahendite õiguspäraseks ja läbipaistvaks kasutamiseks, soovitan Teil jätkata läbirääkimisi, et Siseministeeriumil oleks võimalik taotlus lõpuni menetleda. Ministeeriumi senist tegevust taotluse menetlemisel ei ole põhjust pidada hea halduse tava rikkuvaks.

Võib nõustuda Siseministeeriumi selgitusega, et erakonnad saavad riigieelarvest toetust erakonnaseaduse alusel, mille kohaselt peab olema tagatud tulude ja kulude seaduslikkus ja läbipaistvus. Selles asjas teeb järelevalvet erakondade rahastamise järelevalve komisjon. MTÜ-le Kodanikualgatuse Selts antav riigieelarveline toetus ei ole oma sisult võrreldav erakondadele antavate riigieelarveliste toetustega, mistõttu ei ole ka ebavõrdset kohtlemist.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Rait Sannik 693 8438
Rait.Sannik@oiguskantsler.ee